

7. Ляховицкий М. В. Методика преподавания иностранных языков: Учеб. пособие для филол. фак. вузов / Михаил Васильевич Ляховицкий. – М. : Высш. школа, 1981. – 159 с.
8. Митрофанова О. Д. Проблемность и технология обучения / О. Д. Митрофановна // Русский язык за рубежом. – 1991. – № 3. – С. 88–91.
9. Озерова М. В. Содержание профессионально направленного обучения иностранному языку в неязыковом вузе / Марина Викторовна Озерова // Профессиональная коммуникация как цель обучения иностранному языку в неязыковом вузе / Под ред. К. Г. Павлова. – М. : МГЛУ, 2000. – Вып. 454. – С. 23–32.
10. Пальчевский С. С. Педагогика : [навч. посіб.] / С. С. Пальчевский. – К. : Каравела, 2007. – 576 с.
11. Програма з англійської мови для професійного спілкування / [Г. Є. Бакаєва, О. А. Борисенко, І. І. Зуєнюк, В. О. Іваніщева, Л. Й. Клийменко, Т. І. Козимирська, С. І. Кострицька та ін.]. – К. : Ленвіт, 2005. – 119 с.
12. Серова Т. С. Психологические и лингводидактические аспекты обучения профессионально-ориентированному чтению в вузе / Т. С. Серова. – Свердловск : Изд-во Уральского ун-та, 1988. – 227 с.
13. Соловова Е. Н. Методическая подготовка и переподготовка учителя иностранного языка : интегративно-рефлексивный подход : [монография] / Елена Николаевна Соловова. – М. : ГЛОССА ПРЕСС, 2004. – 336 с.
14. Троянская Е. С. Обучение чтению научной литературы в помощь преподавателю иностранных языков / Елена Сергеевна Троянская. – М. : Наука, 1989. – 272 с.
15. Фоломкина С. К. Обучение чтению на иностранном языке в неязыковом вузе / С. К. Фоломкина. – М.: Высшая школа, 2005. – 254 с.
16. Шевченко С. І. Формування комунікативної компетенції в читанні англійською мовою із застосуванням комп'ютерних технологій у ВНЗ: дис. канд. пед. наук : 13.00.02 / Світлана Іванівна Шевченко. – К., 2003. – 343 с.
17. Common European Framework of Reference For Languages: Learning, Teaching, Assessment. – Cambridge University Press, 2001. – 260 p.
18. Edelhoff Chr.: Authentische Texte im Deutschunterricht / Chr. Edelhoff. – München : Hueber-Verlag, 1985. – 206 S.

УДК: 378+811.111+005+373.62

Кузло Н. М.

асистент Національного університету
водного господарства та природокористування

СИСТЕМА ВПРАВ НА ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛІНГВІСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У СТУДЕНТІВ БУДІВЕЛЬНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ВІДПОВІДНО ДО ПІДГОТОВЧОГО ЕТАПУ РОЗРОБКИ ПРОЕКТУ

У статті визначено систему вправ, яка може сприяти формуванню англійської лінгвістичної компетенції у студентів будівельних спеціальностей.

Ключові слова: лінгвістична компетенція, мовленнєво-когнітивні навички, паралінгвістичні навички.

Кузло Н. М. Система упражнений на формирование англоязычной лингвистической компетенции у студентов строительных специальностей согласно подготовительному этапу разработки проекта. В статье определена система упражнений, которая может способствовать формированию англоязычной лингвистической компетенции у студентов строительных специальностей.

Ключевые слова: лингвистическая компетенция, рече-когнитивные навыки, паралингвистические навыки.

Kuzlo N. M. The system of exercises for the English-language linguistic competence formation of students of civil engineering specialities in accordance with the preparatory stage of project elaboration. The system of exercises which can promote the English-language linguistic competence formation of students of civil engineering specialities has been outlined in the article.

Key words: linguistic competence, speech-cognitive skills, paralinguistic skills.

На сучасному етапі розвитку України у зв'язку із прагненням нашої держави увійти до європейської спільноти постала потреба у фахівцях з високим рівнем володіння англійською мовою. Успішність спілкування англійською мовою безпосередньо визначається рівнем сформованості англійської лінгвістичної компетенції, оскільки саме знання граматики, лексики, фонетики допомагає зрозуміти логіку мислення та оформлення думки англійською мовою.

В наш час проблема створення системи вправ для формування професійно орієнтованої англійської лінгвістичної компетенції є однією з найактуальніших у практичному відношенні. Оскільки наукові дослідження останніх років (Г. Барабанова, О. Обдалова, В. Яковлева, Л. Васецька, Н. Дробиш) зумовлюють потребу проведення занять на ґрунті положень комунікативно-когнітивного підходу до навчання іноземних мов, тому вправи мають розроблятися в його межах.

Питанню розробки системи вправ для навчання мовного матеріалу студентів мовних і немовних ВНЗ з метою формування лінгвістичної компетенції та її компонентів приділялася увага багатьох науковців (В. Д. Борщовецька, О. М. Вовк, Г. А. Гринюк, Ю. О. Семенчук, Н. Р. Петранговська, І. Б. Каменська, В. В. Осідак, Т. О. Стеченко). Проте не визначено комплекс вправ для майбутніх інженерів-будівельників за етапами роботи проектної організації та наявністю картографічно-креслярських зображень у контексті професійно-орієнтованих текстів і комунікативно-когнітивної моделі лінгвістичної компетенції. Розроблено вправи на

засвоєння мовного матеріалу відповідно до технічних зображень у процесі будівництва такими методистами, як О. В. Паніна, Т. І. Петрова, Дж. К'юмінг, О. Р. Яновець. Вони структурували зміст навчання за вправами, проте не узгодили його за етапами розробки проекту і практичними завданнями інженера-будівельника.

Мета статті полягає в обґрунтуванні системи вправ на формування англомовної лінгвістичної компетенції у студентів будівельних спеціальностей відповідно до підготовчого етапу розробки проекту.

Система вправ на формування англомовної лінгвістичної компетенції має відповідати реальному процесу проектування будівель і споруд та узгоджуватися за його етапами. Перший етап, за яким ми розробили вправи, – підготовчий. Обробка вихідних даних проектування включає аналіз топографічної зйомки ділянки місцевості для будівництва. Першочерговим і водночас найпростішим завданням інженера-будівельника є вмiти визначати розміщення будівель і споруд відповідно до особливостей рельєфу та топографічних символів на карті. Тому ми розробили вправи, цілями яких є розуміння, аналіз та інтерпретація змісту і форми картографічно-креслярських зображень на топографічних картах на трьох рівнях: нульовому, середньому та просунутому. Вони супроводжуються інформаційними текстами з елементами порівняння та опису.

Для нульового рівня розроблено вправи на загальне розуміння змісту топографічних карт у таких видах мовленнєвої діяльності, як читання і говоріння; читання, говоріння і письмо; читання, говоріння, письмо та аудіювання. Вони спрямовані на формування й удосконалення мовленнєво-когнітивних навичок у читанні тексту, яким вони супроводжуються, та паралінгвістичних навичок розуміння змісту та форми картографічно-креслярських зображень, а саме топографічних символів. Нижче подана класифікація найпоширеніших типів і видів вправ нульового рівня за видами мовленнєвої діяльності та компонентами лінгвістичної компетенції.

Таблиця 1.

Класифікація типів і видів вправ нульового рівня за видами мовленнєвої діяльності та компонентами лінгвістичної компетенції.

Вид МД	Вид лінгв. комп.	Тип вправ	Вид вправ
1. Читання і говоріння	ЛК, ГК, СК, ФК	Некомунікативні рецептивно-репродуктивні	Диференціація значення ЛО до зображення; диференціація ГФ; розрізнення значення ЛО за відношенням (частина-ціле)
2. Читання, говоріння і письмо	ЛК, ГК, СК, ФК, Орфог. К Орфоеп.к	Некомунікативні рецептивно-репродуктивні, умовно-комунікативні рецептивно-репродуктивні	Диференціація звукового оформлення ЛО; диференціація звукового оформлення ЛО на рівні речення; диференціація ЛО; сполучуваність ЛО, вставка ЛО в речення, переклад, розрізнення пунктуаційних знаків, розрізнення ГФ, трансформація ГФ на рівні речення, завершення речення
3. Читання, говоріння, письмо і аудіювання	ЛК, ГК, СК, ФК, Орфог. К	Некомунікативні рецептивно-репродуктивні, умовно-комунікативні рецептивно-репродуктивні	Сприйняття і розрізнення звукового оформлення ЛО, сприйняття і розрізнення звукового оформлення ЛО на рівні речення, розрізнення значення ЛО за відношенням (частина-ціле), здогадка про значення ЛО, диференціація значення ЛО, вставка ЛО, розрізнення ГФ

За критерієм “комунікативність” вправи нульового рівня у таких видах МД, як читання і говоріння, є некомунікативні і рецептивно-репродуктивні за спрямованістю вправи на прийом і видачу інформації. Кожна з них характеризується наявністю картографічно-креслярських зображень, за винятком тієї, яка спрямована на формування граматичної компетенції. Кожна вправа детермінує нові лексичні одиниці, які є необхідними для оволодіння новим мовним матеріалом. Вправи побудовані за орієнтовно-підготовчим етапом формування навичок.

Вправи нульового рівня у таких видах МД, як читання, говоріння і письмо, також є некомунікативними рецептивно-репродуктивними. Картографічно-креслярське зображення додається до кожної вправи. Також додаються вправи на формування орфографічної та орфоепічної компетенції у зв'язку зі спрямованістю вправ цього рівня на розвиток не лише читання і говоріння, а й писемного мовлення. Вправи побудовані за

орієнтовно-підготовчим етапом формування навичок, хоча дві останні з них є умовно-комунікативні і узгоджені за стереотипно-ситуативним етапом формування навичок.

Вправи нульового рівня у таких видах МД, як читання, говоріння, письмо і аудіювання, також є некомунікативними рецептивно-репродуктивними. Вони відповідають пропедевтичному етапу аудіювання. Вправи на формування лексичної, семантичної, орфографічної компетенції характеризуються наявністю картографічно-креслярських зображень. Простежується чіткий взаємозв'язок між вправами попередніх етапів нульового рівня, який проявляється у послідовному повторенні попередньо вивченої лексики. Вправи вирізняються як наявністю лексичних одиниць, вивчених на попередніх етапах нульового рівня, так і введенням нових лексичних одиниць, присутніх у прослуханому тексті. Вони побудовані за орієнтовно-підготовчим етапом формування навичок, хоча остання узгоджена за стереотипно-ситуативним етапом формування навичок.

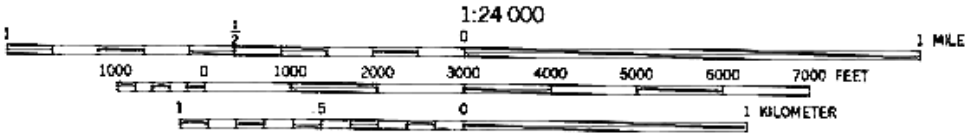
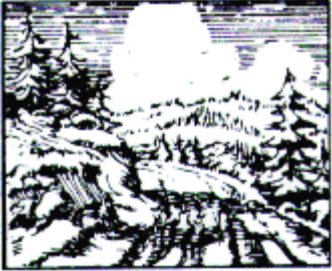
Нижче наведено приклади вправи нульового рівня на формування англомовної лінгвістичної компетенції у студентів будівельних спеціальностей на підготовчому етапі розробки проекту.

Група вправ 1 нульового рівня
Вид МД (читання + говоріння)
Фонологічна компетенція, орфоепічна, лексична

Exercise 1.

Мета: *формуванню здатності перцепції і продукції транскрипції фонем.*

Інструкція: Listen to the teacher. Define the correct transcription. Match words in the left column with correct images in the right column.

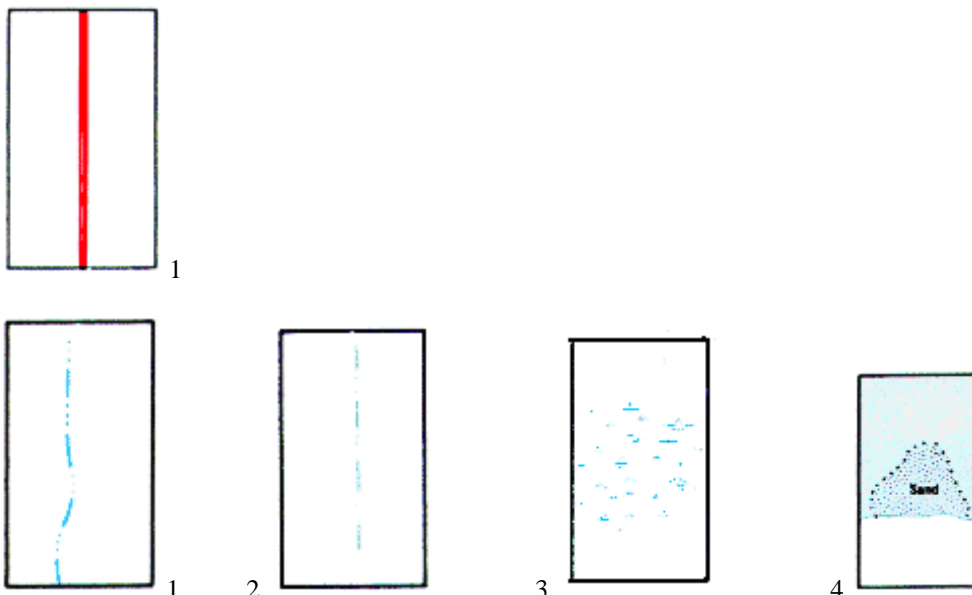
<p>approximate contour</p> <p>1. [ə'prɒksɪm ət] [ˈkɒntʊə] 2. [ə'prɒksɪmt] [ˈkɒntəə]</p>	 <p style="text-align: center;">a.</p>
<p>hachure2. [hæ'ʃjuə] 2. [hæ'ʃjə]</p>	 <p style="text-align: center;">b.</p>
<p>area 3. ['eəriə] 3. [ˈæriə]</p>	 <p style="text-align: center;">c.</p>
<p>scale 4. [skeɪl] 4. [skeəl]</p>	 <p style="text-align: center;">d.</p>

Група вправ 2 нульового рівня
Вид МД (читання + говоріння + письмо)
Лексична компетенція

Exercise 1.

Мета: *формувати здатність засвоювати форму та значення ЛО.*

Інструкція: Group the following symbols by the following criteria: a. point, b. hachured, c. line and say what they point out.

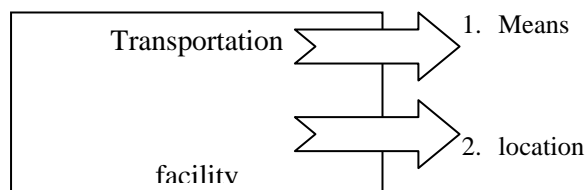

Група вправ 3 нульового рівня
Вид МД (читання + говоріння + письмо + аудіювання)
Лексична компетенція

Exercise 1.

Мета: *формувати навички здогадки про значення незнайомого слова за контекстом*

Інструкція: Read the situation given. Choose the meaning of the word from given.

Вправи середнього рівня розроблені відповідно до орієнтовно-підготовчого та стереотипно-ситуативного етапів формування навичок. Метою їх є формування мовленнєво-когнітивних і паралінгвістичних навичок і вмій розуміння та аналізу змісту і форми картографічно-креслярських зображень відповідно до логіко-композиційної структури текстів із лексико-семантичними відношеннями та засобами когезії та когерентності. Деякі вправи доповнені додатковими діалогічними елементами із додатковими картографічно-креслярськими зображеннями. Зміст цих діалогічних елементів збігається зі змістом тексту.

Таблиця 2.

Класифікація типів і видів вправ середнього рівня за видами мовленнєвої діяльності та компонентами лінгвістичної компетенції

Вид МД	Вид Лінгв. комп.	Тип вправ	Вид вправ
1. Читання говоріння	і СК, ФК ЛК, ГК	Некомунікативні рецептивно-репродуктивні умовно-комунікативні рецептивно-репродуктивні	Визначення головної думки тексту, розрізнення термінального тону; диференціація ЛО відповідно до структури тексту, локалізація помилок в ЛО, в реченнях, в контексті тексту; диференціація

			сполучників за структурою тексту, завершення речення, заміна ГФ у частині тексту
2. Читання, говоріння і письмо	ЛК, ГК, ФК, Орфог. К	Некомунікативні рецептивно-репродуктивні, умовно-комунікативні рецептивно-репродуктивні	Вставка ЛО відповідно до структури тексту, розрізнення термінального тону, розрізнення ЛО відповідно до символів і термінального тону, зміна ГФ, зміна пунктуаційних знаків, трансформація у ЗМ
3. Читання, говоріння, письмо та аудіювання	ЛК, ГК, СК, ФК, Орфог. К	Некомунікативні рецептивно-репродуктивні, умовно-комунікативні рецептивно-репродуктивні	Сприйняття і розрізнення звукового оформлення ЛО на рівні речення, здогадка про значення ЛО, диференціація значення ЛО відповідно до зображення на рівні речення, диференціація значення ЛО відповідно до структури тексту та типу структурно-семантичних зв'язків у ньому, підстановки у ЗМ

Нижче наведено приклади вправи середнього рівня на формування англомовної лінгвістичної компетенції у студентів будівельних спеціальностей на підготовчому етапі розробки проекту.

Група вправ 1 середнього рівня

Вид МД (читання + говоріння)

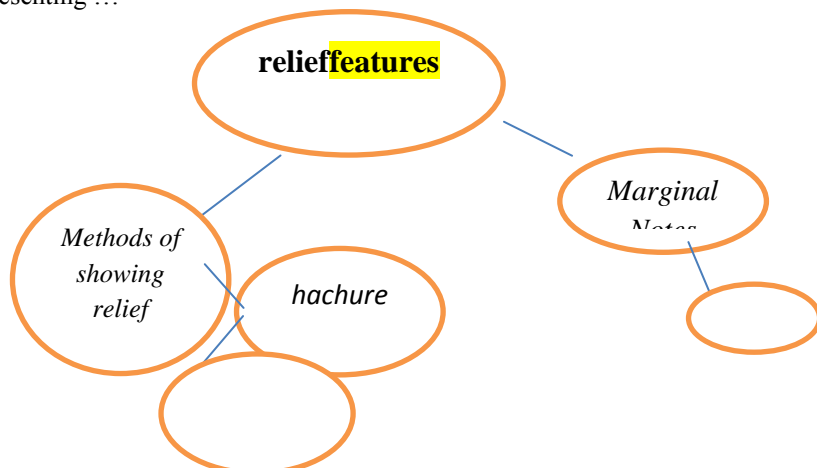
Граматична, лексична, семантична компетенція

Exercise 1.

Мета: *формувати здатність здогадки про значення ГФ в текстах.*

Інструкція: There are parts of the text. Complete the web structure of the parts of the text with omitted words. Finish the sentences with some of them.

1. Depending upon the accuracy of information, the shapes of the terrain are shown on a map by lines representing ...

2. Other special notes pertaining to relief are sometimes found in the.....

Група вправ 2 середнього рівня

Вид МД (читання + говоріння + письмо)

Граматична компетенція

Exercise 1.

Мета: *формувати здатність засвоєння значення ГФ в тексті.*

Інструкція: Identify sentences belonging to supporting details and choose sentences from main information for them. Put sentences in the correct tense and words in the correct part of the speech. Some sentences are redundant.

Main information

Supporting details

On sheets where the relief is generally flat or gently rolling, a smaller contour interval uses than on sheets where the relief has been generally hilly. *Foreshore area*. Other special notes pertain to relief sometimes found in the lower margin. Main roads were those which were serving as the main thoroughfares between the important populated places of an area.

Фонологічна компетенція

Exercise 2.

Мета: *формувати здатність розрізнення термінального тону.*

Інструкція: Choose correct intonation pattern for the following parts of the dialogues on the basis of the text.

Dialogue 1

A. Why are parts of the vertical red line passing through Aspen Valley and the horizontal line below the valley solid, while most of those lines (and all the other vertical and horizontal lines on the map) are dashed? And a question about the topographic markings: what does the "T" mean at the end of the elevation numbers of the hilltops?

B. Basically the dashed section lines generally are used in unsurveyed or protected areas while the solid section lines are in areas which have been surveyed. The red tick or + marks are put on corners which were identified with some sort of found monument or sometimes a fence corner. I'm not sure on the T question.

AI think that's exactly what they are. Thanks

Intonation pattern 1

A ↓ | ↓

B ↓ ↓

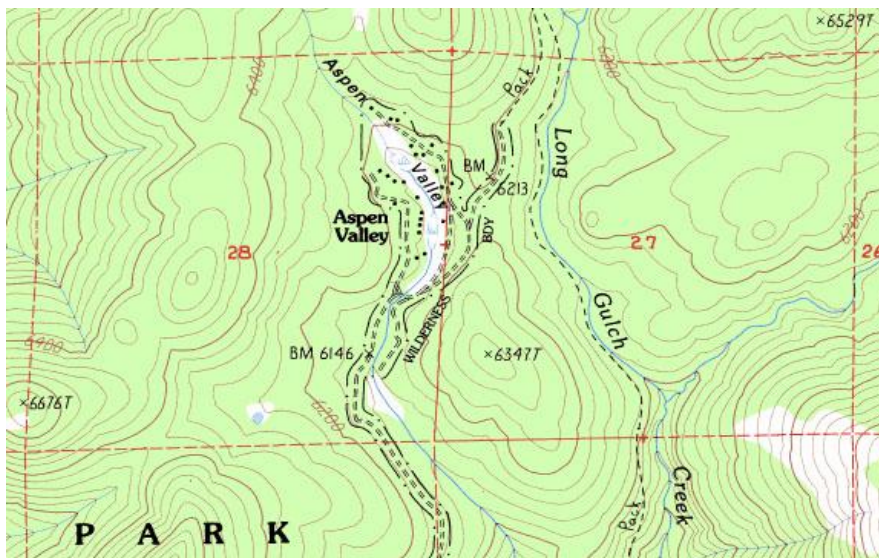
A ↓

Intonation pattern 2

A ↑ | ↓

B ↑ ↓

A ↑

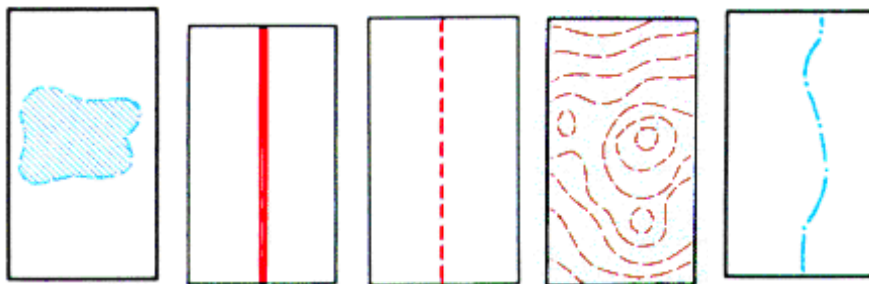
Drawing 1

Група вправ 3 середнього рівня
Вид МД (читання + говоріння + письмо + аудіювання)
Лексична, семантична компетенція

Exercise 1.

Мета: вміня розуміти значення лексичної одиниці відповідно до зображення.

Інструкція. Choose those images which were mentioned in the video. Name them. Then choose appropriate parts of the text in which they have been mentioned

Part 1

In almost every area the most conspicuous man-made object is highway. They come in various width. Heavy built roads are represented by parallel lines.....

Part 2

Let's consider how natural features are depicted. The colour blue indicates water.....

Вправи просунутого рівня розроблені відповідно до стереотипно-ситуативного та варіативно-ситуативного етапів формування навичок. Метою їх є формування мовленнєво-когнітивних і паралінгвістичних навичок і вмінь аналізу, інтерпретація картографічно-креслярських зображень. Метою деяких вправ є аналіз, інтерпретація картографічно-креслярських зображень із використанням типових МА та рекурентних сценаріїв із ними відповідно до будівельного дискурсу. Більшість вправ доповнено додатковими діалогічними елементами із додатковими картографічно-креслярськими зображеннями. Зміст цих діалогічних елементів збігається зі змістом тексту. Виконання вправ забезпечує актуалізацію набутих знань, навичок і вмінь на попередніх рівнях англомовної лінгвістичної компетенції.

Таблиця 3.

Класифікація типів і видів вправ просунутого рівня за видами мовленнєвої діяльності та компонентами лінгвістичної компетенції

Вид МД	Вид лінгв. комп.	Тип вправ	Вид вправ
1. Читання і говоріння	СК, ФК ЛК, ГК	Некомунікативні рецептивно-репродуктивні умовно-комунікативні рецептивно-репродуктивні комунікативні продуктивні	Розрізнення МА, імітація ЗМ, завершення ЗМ, трансформація у ЗМ, створення власної діалогічної єдності
2. Читання, говоріння і письмо	ЛК, ГК, ФК, Орфог. К	Некомунікативні рецептивно-репродуктивні, умовно-комунікативні рецептивно-репродуктивні комунікативні продуктивні	Розрізнення ЛО на зображенні топографічної карти, локалізація помилок у зображеннях топ. карти, завершення ЗМ, розширення ЗМ, створення власного ЗМ
3. Читання, говоріння, письмо та аудіювання	ЛК, ГК, ФК,	Некомунікативні рецептивно-репродуктивні, умовно-комунікативні рецептивно-репродуктивні комунікативні продуктивні	Диференціація значення ЛО, трансформація ГФ, складання власних діалогічних єдностей, складання власної понадфразової єдності

Нижче наведено приклади вправи просунутого рівня на формування англомовної лінгвістичної компетенції у студентів будівельних спеціальностей на підготовчому етапі розробки проекту.

Група вправ 1 просунутого рівня
Вид МД (читання + говоріння)
Лексична компетенція

Exercise 1.

Мета: формувати здатність розрізнення МА.

Інструкція: Match dialogue with the correct scheme of speech acts.

Dialogue

Surveyor: Let's clarify about this issue. I would like to put forward a proposal that houses must be erected near intermittent stream. I am having difficulties in determination of the type of houses.

Designer: I'm proficient in it. What are you having difficulty with? But let's define the kind of terrain near the stream.

S: Contours are close together. So it is quite clear that it is rough terrain.

D: Alright. We can call it a rugged terrain as well

Scheme of speech acts 1

S: Proposal. Statement

D: Specifying question. Statement

S: Response-statements.

D: Agreement. Statement

Scheme of speech acts 2

S: Proposal. Disagreement.

D: Specifying question. Statement

S: Agreement. Request.

D: Agreement. Order.

Група вправ 2 просунутого рівня
Вид МД (читання + говоріння + письмо)
Лексична компетенція

Exercise 1.

Мета: формувати здатність розуміти значення ЛО.

Інструкція: There is the sample of topographic map. Define if topographic symbols defining human activity are put down correctly on the map.

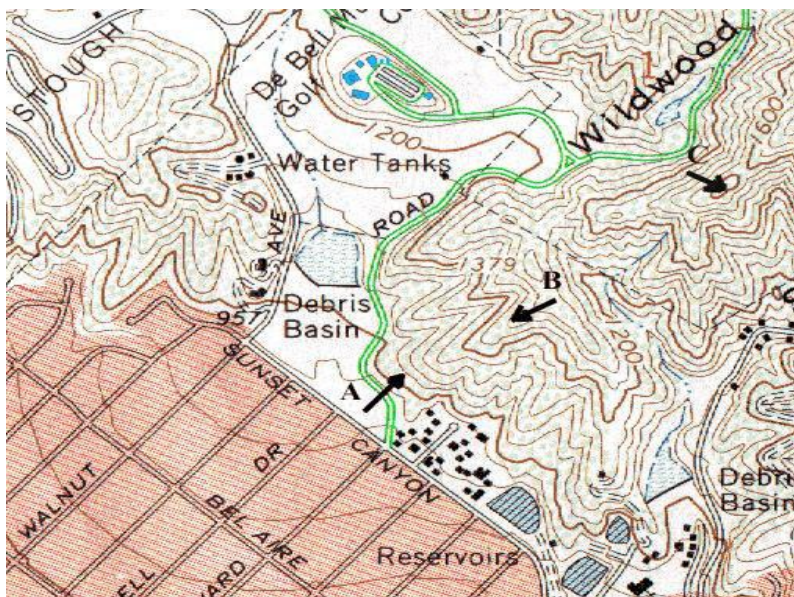

Група вправ 3 просунутого рівня
Вид МД (читання + говоріння + письмо + аудіювання)
Лексична компетенція

Exercise 1.

Мета: формувати здатність розуміти значення ЛО та локалізувати помилки ЛО на топографічній карті.

Інструкція: There is the sample of topographic map. Correct mistakes in it. Define if there are topographic symbols which have been mentioned in video.

Drawing 1

Зауважимо, що всі наведені вправи виконувалися за однією темою. Після виконання всіх завдань студенти мають переходити до вивчення наступної теми, що здійснюється за такою ж методикою.

Отже, у цій статті ми розглянули систему вправ для формування англомовної лінгвістичної компетенції відповідно до підготовчого етапу розробки проекту для студентів будівельних спеціальностей II курсу навчання. На нашу думку, виконання розглянутих вправ сприятиме кращому оволодінню навичками та вміннями, необхідними для студентів у майбутній професійній діяльності та буде ефективним за умов створення викладачем сприятливих умов для їх опрацювання. Проте ефективність запропонованої системи вимагає її експериментальної перевірки, проведення якої є завданням подальшого наукового дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Борщовецька В. Д. Етапи навчання студентів-економістів англійської фахової лексики з урахуванням їх когнітивних стратегій / В. Д. Борщовецька // Вісник КНЛУ. Серія: Педагогіка та психологія. – 2002. – Вип. 5. – С. 188–196.
2. Вовк О. М. Формування англомовної граматичної компетенції у майбутніх учителів в умовах інтенсивного навчання: дис... канд. пед. наук : 13.00.02 / Олена Іванівна Вовк; КНЛУ. – К., 2008. – 344 с.
3. Гринюк Г. А. Відбір навчального матеріалу для формування англомовної лексичної компетенції у студентів-економістів / Г. А. Гринюк, Ю. О. Семенчук // Іноземні мови. – 2007. – № 2. – С. 30–34.
4. Каменська І. Б. Формування англомовної лінгвістичної компетенції в усному мовленні майбутніх менеджерів: дис... канд. пед. наук : 13.00.02 / Ірина Борисівна Каменська. – Південноукраїнський нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. – Ялта, 2010. – 236 с.
5. Петранговська Н. Р. Вправи для навчання англійської фахової лексики студентів-економістів / Н. Р. Петранговська // Іноземні мови. – 2003. – № 2. – С. 24–25.
6. Осідак В. В. Комплексний контроль рівня сформованості англомовної граматичної компетенції майбутніх філологів: дис... канд. пед. наук : 13.00.02 / Вікторія Василівна Осідак. – К., 2005. – 175 с.
7. Стеченко Т. О. Формування професійно-орієнтованої англомовної граматичної компетенції майбутніх філологів : дис... канд. пед. наук : 13.00.02 / Т. О. Стеченко. – Київський національний лінгвістичний ун-т. – К., 2004. – 264 с.

УДК 616.12-008.1

Весненко І. Г.

викладач Національного медичного університету

Асоянц П. Г.

професор Київського національного лінгвістичного університету

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ НАВЧАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН СТУДЕНТІВ-МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Розглядаються проблеми інформатизації медичної освіти з виокремленням низки головних завдань – структуризації медичних знань, впровадження стандартів навчання, віртуалізації освіти, впровадження методів дистанційного навчання та телемедицини.